

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursurilor declarate de Serghei Cicimarenco, Elena Cicimarenco și de Stepanida Cicimarenco, inclusiv prin intermediul avocatului Lilian Timotin,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „TERMOELECTRICA”, în interesele Asociației de Coproprietari în Condominiu „NR.51/69”, împotriva Stepanidei Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elenei Cicimarenco cu privire la încasarea datoriei pentru energia termică,

împotriva deciziei din 28 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-159/24
NR. PIGD 2-19188159-01-2ra-07022024)*

Recursurile declarate după 01 septembrie 2023. Termenul de prescripție. Condițiile de aplicabilitate a acestuia. Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. N. Mămăligă,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A.Panov, M. Anton, V. Cotorobai,

05 noiembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursurile depuse de Serghei Cicimarencu, Elena Cicimarencu și de Stepanida Cicimarencu, inclusiv prin intermediul avocatului Lilian Timotin,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Munteanu,

Gheorghe Stratulat, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 26 noiembrie 2019, S.A. „TERMOELECTRICA”, în interesele A.C.C. „NR. 51/69”, a depus cererea de chemare în judecată împotriva Stepanidei Cicimarencu, Serghei Cicimarencu și Elenei Cicimarencu, solicitând încasarea, în mod solidar, a datoriei la consumul energiei termice în mărime de 39 964,80 de lei pentru perioada noiembrie 2011 - octombrie 2019 și încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 1 198, 94 de lei.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că potrivit contractului de livrare-utilizare a energiei termice în apă caldă nr.5452 din 02 februarie 2009, încheiat cu A.C.C. „NR.51/69”, ultimul și-a asumat obligația de a achita lunar plata pentru utilizarea energiei termice furnizate. Având în vedere neonorarea obligațiilor de plată, la 21 iunie 2019, datoria la consumul de energie termică constituie suma de 576 491,06 lei. A.C.C. nr.51/69 a prestat, la rândul său, servicii de gospodărire comunală, inclusiv alimentarea cu energie termică la toți locatarii blocurilor locative gestionate, care au beneficiat nemijlocit de serviciul prestat și au obligația de a achita în termen contravaloarea conform facturilor primite. În caz de neachitare a datoriilor la serviciile locativ-comunale, inclusiv alimentarea cu energie termică, de către proprietarii/locatarii apartamentelor/încăperilor locuibile și nelocuibile a blocului locativ gestionat, A.C.C. „NR.51/69” este în drept să acționeze consumatorii în judecată pentru încasarea datoriei și chiar are obligația de a o face, pentru a stinge creanța față de S.A. „TERMOELECTRICA” din contul achitărilor efectuate de către subconsumatorii restanți. Din lipsa mijloacelor financiare pentru achitarea taxei de stat și altor cheltuieli de judecată, A.C.C. „NR.51/69” nu a acționat în judecată consumatorii restanți, inclusiv pârâții pentru încasarea datoriei la energia termică acumulată pentru perioada noiembrie 2011-octombrie 2019, în mărime de 39 964,80 de lei.

3. Totodată, a menționat că A.C.C. „NR.51/69” a omis exercitarea drepturilor și acțiunilor sale, ceea ce determină imposibilitate stingerii creanțelor față de S.A.„TERMOELECTRICA”. În scopul evitării consecințelor prejudiciabile, este în drept de a se adresa cu cerere de chemare în judecată în scopul apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale altor persoane, prin acțiune oblică.

4. Reclamantul a afirmat că informația din Registrul bunurilor imobile atestă că Stepanida Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elena Cicimarenco sunt proprietarii apartamentului nr.xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău. Conform informației privind situația despre achitarea pentru energia termică, pârâții au acumulat o datorie la plata energiei termice în mărime de 33 341,88 de lei pentru perioada noiembrie 2011-octombrie 2019. Pârâții au beneficiat de servicii comunale în volum deplin, fără întreruperi, în conformitate cu normele și tarifele în vigoare, iar obligația de plată a costului serviciilor prestate urmează a fi pusă în sarcina beneficiarului, la caz proprietarii apartamentului Stepanida Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elena Cicimarenco.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

5. Prin încheierea din 24 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-au admis cererile pârâților Stepanida Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elena Cicimarenco privind ridicarea excepției de tardivitate. S-a respins ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție cererea de chemare în judecată înaintată de S.A. „TERMOELECTRICA”, în interesele A.C.C. „NR.51/69” împotriva Stepanidei Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elenei Cicimarenco, în partea pretenției privind încasarea datoriei la plata pentru consumul energiei termice la locul de consum apartamentul nr. xxxxx, din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău, pentru perioada noiembrie 2011 - noiembrie 2016, în mărime de 21 216,93 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

6. La 30 iunie 2021, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.62) și în original la 01 iulie 2021, S.A. „TERMOELECTRICA” a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 24 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, admiterea acesteia, casarea încheierii primei instanțe, respinge integral cererea cu privire la excepția de tardivitate.

POZIȚIA INSTANȚEI DE RECURS

7. Prin decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul înaintat de S.A. „TERMOELECTRICA” și s-a casat încheierea din 24 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu restituirea cauzei pentru judecare în fond. Totodată, un membru al completului de judecată a formulat opinie separată, fiind pentru menținerea încheierii din 24 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

8. La 10 septembrie 2021, S.A. „TERMOELECTRICA”, în interesele A.C.C. „NR. 51/69”, a depus cererea de chemare în judecată împotriva Stepanidei Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elenei Cicimarenco, solicitând încasarea, în mod solidar, a datoriei la consumul energiei termice în mărime de 13 712, 76 de lei pentru perioada 01 noiembrie 2019 – 30 aprilie 2021 și încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 411,39 de lei.

9. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că în baza facturii înaintate spre plată pentru energia termică proprietarii apartamentului nr.xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău, Serghei Cicimareno, Stepanida Cicimareno și Elena Cicimareno au acumulat o datorie în mărime de 13 712,76 lei pentru perioada 01 noiembrie 2019-30 aprilie 2021.

10. Din lipsa mijloacelor financiare pentru achitarea taxei de stat, gestionarul blocului locativ A.C.C. „NR.51/69” nu a înaintat acțiuni privind încasarea datoriei la plata pentru energia termică livrată, această prerogativă fiind exercitată, în condițiile legii, de S.A. „TERMOELECTRICA”, prin acțiune oblică.

11. Reclamantul a afirmat că pârâții sunt obligați să plătească datoria în termenul de executare a obligației indicat în factură. Pretenții cu privire la cantitatea și calitatea energiei termice livrate în perioada menționată, nu au fost înaintate de către pârâți, nu au fost contestate documentele de plată, fapt ce demonstrează legalitatea și onestitatea acțiunilor prestatorului de serviciu.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

12. Prin încheierea din 14 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, au fost conexate cauzele civile pentru examinare într-un singur proces.

13. Prin hotărârea din 15 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-au admis integral cererile de chemare în judecată depuse de S.A. „TERMOELECTRICA”, în interesele A.C.C. „NR.51/69”. S-a încasat, în mod solidar, de la Serghei Cicimareno, Stepanida Cicimareno și Elena Cicimareno în beneficiul A.C.C. „NR.51/69” suma de 39 964,80 lei, cu titlu de datorie la plata pentru consumul energiei termice pentru perioada noiembrie 2011 - octombrie 2019, la locul de consum apartamentul nr. xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx mun. Chișinău. S-a încasat, în mod solidar, de la Serghei Cicimareno, Stepanida Cicimareno și Elena Cicimareno în beneficiul ACC „NR.51/69” Chișinău suma de 13 712,76 de lei, cu titlu de datorie la plata pentru consumul energiei termice pentru perioada 1 noiembrie 2019 – 30 aprilie 2021, la locul de consum apartamentul nr. xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx mun. Chișinău. S-a încasat, în mod solidar de la Serghei Cicimareno, Stepanida Cicimareno și Elena Cicimareno în beneficiul S.A. „TERMOELECTRICA” cheltuielile de judecată în sumă de 1 610,33 de lei, suportate pentru achitarea taxei de stat la înaintarea acțiunilor.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

14. La 30 iunie 2022, Serghei Cicimareno, Stepanida Cicimareno și Elena Cicimareno au declarat apel împotriva hotărârii din 15 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, solicitând casarea acesteia, pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată și tardivă.

15. La 12 decembrie 2022, avocatul Lilian Timotin, în interesele apelanților Serghei Cicimarenco, Stepanida Cicimarenco și Elena Cicimarenco, a depus cerere de apel, solicitând admiterea cererii de apel, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, trimiterea cauzei spre rejudecare în prima instanță.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

16. Prin încheierea din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 374 alin.(4) lit.b) din Codul de procedură civilă, s-a încetat procedura în apel la cererea de apel depusă de avocatul Lilian Timotin, în numele și interesele părților Serghei Cicimarenco și Elena Cicimarenco, împotriva hotărârii din 15 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, deoarece calea de atac a fost executată (cererea a fost semnată și depusă) de o persoană care nu este în drept să declare apel.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

17. La 17 februarie 2023, Serghei Cicimarenco și Elena Cicimarenco au depus cereri de recurs împotriva încheierii din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursurilor, casarea încheierii contestate, restituirea spre rejudecare a problemei soluționate prin încheierea casată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE RECURS

18. Prin decizia din 22 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-au admis recursurile declarate de Serghei Cicimarenco și Elena Cicimarenco și s-a casat încheierea din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre judecare în Curtea de Apel Chișinău.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

19. Prin decizia din 28 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de avocatul Lilian Timotin, în numele și interesele lui Serghei Cicimarenco, Stepanidei Cicimarenco și Elenei Cicimarenco și s-a menținut hotărârea din 15 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

20. La 06 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.III, f.d.102), la 07 februarie 2024 și suplimentar la 20 martie 2025, prin intermediul poștei electronice (Vol.III, f.d.169), Serghei Cicimarenco, Elena Cicimarenco și Stepanida Cicimarenco, inclusiv prin intermediul avocatului Lilian Timotin, au depus cerere de recurs împotriva deciziei din 28 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu remiterea cauzei spre rejudecare în primă instanță.

21. În susținerea recursurilor s-a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel prin prisma prevederilor art.432 alin.(1) lit.a), lit.e) din Codul procedură civilă. Totodată, cu referire la prevederile art. 5 alin. (1), art. 8

alin.(1), art. 9 alin.(1), art.25 alin. (1), (2), art. 26 alin. (1),(2), (3), (4), art.27 alin.(1) din Codul de procedură civilă, au învederat că nu au beneficiat de garanțiile oferite conform normelor enunțate, principiilor și drepturilor procesuale, ce le-ar permite să-și apere poziția în fața instanțelor inferioare într-un mod obiectiv și echitabil. Cercetarea judecătorească în instanța de fond s-a realizat în lipsa lor, nefiind citați într-un mod legal, nefiindu-le comunicată data locul și ora ședinței, în cadrul căreia s-a examinat cauza în fond. Prin încheierea emisă de instanța de fond la 04 aprilie 2022, s-a dispus numirea ședinței de judecată pentru 15 iunie 2022, ora 15:00, concomitent s-a dispus înștiințarea părților despre această dată. Însă o citație în adresa lor nu a fost expediată pentru această dată, mai mult nici actul judecătoresc respectiv nu a fost adus la cunoștința părților în modul stabilit de art. 100-101 din Codul de procedură civilă. Anume aceste argumente au fost invocate și în cererea de apel, precum că judecarea cauzei a avut loc cu încălcarea regulilor de citare a părților, fiind desfășurată ședința de judecată în lipsa părților, fapt care impunea casarea hotărârii și trimiterea cauzei spre o nouă rejudecare. Însă instanța de apel nici nu s-a expus sub acest aspect, fie că ar constitui un temei plauzibil de a fi casată hotărârea sau din contra, ar fi fost respectată procedura de citare. În aceste condiții nu au beneficiat nici în instanța de apel de garanțiile stabilite la art. 6 CEDO, asigurarea dreptului la un proces echitabil.

22. Recurenții au declarat că atât în instanța de fond, cât și în instanța de apel au prezentat mijloace de probă ce vizează netemeinicia acțiunii înaintate. Potrivit înscrisurilor anexate se atestă faptul că între recurenți și A.C.C. „NR.51/69” sau S.A. „TERMOELECTRICA”, nu este încheiat un contract de prestare servicii privind livrarea de energie termică, ce ar constitui o premisă legală și unicul temei juridic pentru a da naștere unui raport juridic civil și survenirea obligațiilor pecuniare, în corespundere cu prevederile art.51 alin.(1) din Legea nr. 75 din 30 aprilie 2015 cu privire la locuințe, prestarea și achitarea serviciilor comunale și necomunale pentru proprietari sau locatari se efectuează în baza contractelor încheiate direct între prestatorii de servicii și proprietari sau locatari. În cazul în care contractul, din motive tehnice, nu poate fi încheiat direct cu proprietarii/locatarii, acesta se încheie între prestatorii de servicii și administrator (asociația de proprietari în condominiu), care, la rândul său, încheie contracte cu fiecare proprietar/locatar. Or, practica judiciară sub acest aspect clar a stabilit că răspunderea civilă intervine doar în virtutea unui act juridic civil, la caz existând un contract de livrare-utilizare a energiei termice în apă caldă nr.5452 din 02 februarie 2009 încheiat între S.A „TERMOELECTRICA” și administrația A.C.C. „NR.51/69”, care avea obligația să încheie în mod individual contracte cu fiecare proprietar în parte.

23. De asemenea, au indicat că soluția instanței de fond și a instanței de apel se bazează în mare parte pe faptul că obligațiunile pecuniare ar exista în baza unor presupuse facturi considerate drept acte juridice civile neanulate

și care produc efecte. Însă la materialele cauzei nu se atestă prezența unor astfel de facturi, din conținutul cărora s-ar deduce concluzia că au fost eliberate și îndreptate consumatorului spre plată. În consecință, concluziile instanțelor inferioare nu sunt întemeiate pe probe certe. Or, simpla referire la Legea nr. 1402 din 24 octombrie 2002, nu reprezintă o concluzie certă cu referire la existența pretinselor obligațiuni și reprezintă în sine o interpretare eronată a prevederilor legii.

24. Recurenții au susținut că atât instanța de fond, cât și instanța de apel au ignorat prevederile art. 118 și 130 din Codul procedură civilă, deziderate legale care instituie pe de o parte obligativitatea părții de a prezenta probe întru dovedirea poziției sale, iar pe de altă parte obligă instanța de judecată să aprecieze probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. La caz instanțele de judecată și-au întemeiat concluziile pe probe inexistente la dosar, ignorând cercetarea multiaspectuală a cazului, cercetarea înscrisurilor prezentate, care dovedesc faptul că în sistemul intern de încălzire a blocului există defecțiuni tehnice și respectiv blocul nu are încălzire suficientă, precum și înscrisurile care demonstrează faptul că apartamentul este parțial deconectat neautorizat de la sistemul centralizat de încălzire (blocul sanitar, bucătăria și loja) și nu din culpa lor. Anume aceste înscrisuri dovedesc faptul că serviciul pentru care se solicită încasarea sumelor bănești, nu a fost prestat în volumul și calitatea pretinsă. În aceste circumstanțe este evident că s-a judecat cauza într-un mod unilateral și nu s-a respectat principiului egalității în fața legii, asigurarea dreptului la un proces echitabil. Lipsește argumentarea instanței în raport cu poziția lor redată atât în fața instanței de fond cât și în fața instanței de apel. Omisiuni care la fel indică la încălcarea garanțiilor stabilite la art. 6 CEDO.

25. Recurenții au afirmat că este cert faptul că acțiunea în parte este tardivă. Or, prin acțiune s-a solicitat încasarea sumelor pentru serviciul presupus prestat în perioada anilor 2011-2016, acțiunea fiind înaintată la 26 noiembrie 2019, adică cu mult după expirarea a trei ani, contrar prevederilor stabilite la art. 267 din Codul civil (în redacția an.2002). Or, sub acest aspect prin decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în mod eronat s-a concluzionat că cererea privind excepția de tardivitate a fost depusă contrar prevederilor art. 186¹ din Codul procedură civilă, deoarece potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 08 februarie 2021, s-a indicat că ședința a fost una de pregătire pentru dezbaterile judiciare și nu una de examinare în fond a cauzei, care, de fapt, a avut loc la 15 iunie 2022, conform încheierii din 04 aprilie 2022. În aceste condiții, atunci când legea garantează anumite prevederi legale în ceea ce ține de realizarea dreptului de a înainta în instanța de judecată în anumite termene o acțiune, iar de către partea în favoarea căruia s-a scurs acest termen, în condițiile legii a fost invocată prevederea legală cu referire la termenul omis, iar instanța interpretează în

mod eronat prevederile legii în raport cu circumstanțele cazului, este evident faptul că s-a încălcat în mod flagrant dreptul garantat la art. 6 CEDO, la judecarea cauzei în mod echitabil în strictă conformitate cu legea. Aprecierile instanțelor de fond și de apel poartă un caracter viciat, odată ce la baza soluției au fost invocate concluzii arbitrare, cu interpretarea eronată a prevederilor legii, inclusiv în ceea ce ține de faptul că ar datori să execute obligații pecuniare față de profesionistul S.A. „TERMOELECTRICA”, în virtutea prevederilor legii și nu în baza unui act juridic civil așa după cum o instituie norma aplicabilă cazului. În context s-au referit la noțiunea de operator în sensul art. 2 din Legea nr. 1402 din 24 octombrie 2002. Astfel, este neargumentată concluzia instanțelor privind obligația de achitare a datoriei la energia termică în baza facturilor, care nici nu au fost prezentate. Judecarea cauzei s-a realizat într-un mod general, lipsit de examinarea completă a cauzei lipsa răspunsurilor ridicate în fața instanței de apel. Astfel, evitabil aduce ingerință garanțiilor stabilite la art. 20 din Constituția Republicii Moldova. Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, concisă și ferma, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei.

26. Suplimentar au invocat drept temei pentru admiterea recursului prevederile art.432 alin. (1) lit.a), e) din Codul de procedură civilă, motivând prin faptul examinării cauzei în lipsa lor, cu încălcarea regulilor de citare și a dreptului la apărare, de altfel au fost indicate și în cererea de apel, la care nu au fost date răspunsuri și nu au fost în posibilitate de a-și apăra drepturile în măsură deplină.

27. De asemenea, în confirmarea existenței temeiurilor și motivelor de casare a actelor judecătorești emise de instanțele inferioare, a considerat important să menționeze că S.A. „TERMOELECTRICA”, repetat i-a acționat în instanța de judecată pentru a solicita încasarea sumelor pentru serviciile pretins prestate, pentru o altă perioadă, cauza fiind pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cadrul pregătirii cauzei pentru examinare în fond, părțile au dispus de dreptul la apărarea poziției lor și au formulat mai multe petiții către Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor, care ulterior fiind examinate de către Agenția Națională Pentru Reglementare în Energetică, a constatat mai multe abateri admise de către presupusul prestator și de gestionarul fondului locativ. Inclusiv a fost constatat faptul că o parte din apartament este deconectat ilegal de la sistemul de livrare a agentului termic conform procesului-verbal privind controlul instalațiilor tehnice din 26 noiembrie 2024.

28. Iar aceste circumstanțe se confirmă și prin actele prezentate și în cadrul examinării acestui dosar, răspunsul eliberat de către S.A. „TERMOCOM”, nr. 79/758 din 01 februarie 2013, denotă cert că, la cererea apartamentului nr. xxxxx, în urma examinării a sistemului de încălzire în sezonul anului 2011-2012, s-a constatat lipsa circulației agentului termic printr-o coloană, precum și actul de constatare din 02 noiembrie 2016, situație care a persistat în continuare, de-a lungul anilor până în prezent, însă aceste probe au fost lăsate fără apreciere de instanțele inferioare. Prin urmare ca rezultat al controlului efectuat, a fost prescris către gestionarul fondului locativ APCA 0110-0206(ACC nr.51/69), inclusiv de a restabili sistemul de încălzire și efectuarea unui calcul corect, reieșind din circumstanțele reale constatate la consumatorul final, precum și obligativitatea de a încheia contractele cu consumatorii.

29. Totodată, de către autoritatea publică competentă au fost date explicații-concluzii cu referire la modul de compensare a consumatorilor în perioada în care nu beneficiază de volumul deplin al serviciului pretins prestat, precum și obligativitatea existenței contractului de prestări servicii încheiat cu consumatorul nemijlocit, pentru a da naștere rapoartelor juridice și respectiv obligațiilor. Astfel, au înaintat o cerere reconvențională cu atragerea în proces a Agenției Naționale Pentru Reglementare în Energetică, pentru a formula concluziile pertinente la caz, fapt ce se impune și în prezentul proces de judecată.

30. Raportând circumstanțele la conjunctura raportului juridic litigios, precum și în cadrul procesului de judecată în instanțe inferioare, recurenții au considerat că se impune casarea actelor judecătorești contestate și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de fond, în vederea asigurării și respectării dreptului de apărare a părților pârâte, cu aprecierea deplină și obiectivă a pobelor, aplicarea corectă a prevederilor legii și consolidarea uniformă a practicii judiciare.

31. La 30 mai 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copiile recursurilor declarate și a încheierii de numire spre examinare a admisibilității acestora, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, extrasul din poșta electronică, anexate la materialele dosarului (Vol.III, f.d.147-151).

32. La 12 iunie 2024, S.A „TERMOELECTRICA” a depus referință la cererile de recurs, solicitând declararea acestora inadmisibile.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

33. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au

intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

34. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. (2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

35. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.
(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.
(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.
(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

36. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:
a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;
b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;
c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;
d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;
e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;
f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.
(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

37. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

38. Art.442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.
(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

39. Art.444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

40. Art. 445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

41. Art.238 din Codul de procedură civilă:

„(2) Completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.”

42. Art.240 din Codul de procedură civilă:

„(1) La deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

(3) Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.”

43. Art.241 din Codul de procedură civilă:

„(5) În motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.”

44. Art.373 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

45. Art. 267 din Codul civil, în redacția până la 01 martie 2019:

„(1) Termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

(2) Acțiunile privind apărarea drepturilor personale nepatrimoniale se prescriu numai în cazurile expres prevăzute de lege.”

46. Prevederi similare se regăsesc în art. 391 din Codul civil, în redacția din 01 martie 2019:

(1) Termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

(2) Acțiunile privind apărarea drepturilor personale nepatrimoniale se prescriu numai în cazurile expres prevăzute de lege.

47. Art. 271 din Codul civil, în redacția până la 01 martie 2019:

„Acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.”

48. Art. 394 din Codul civil, în redacția din 01 martie 2019:

„Acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai dacă persoana în a cărei favoare a curs prescripția, creditorii persoanei sau oricare altă persoană care are un interes legitim a ridicat excepția de tardivitate conform Codului de procedură civilă.

49. Art.186¹ din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripție sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepției, instanța de judecată examinează excepția de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

(2) Excepția de tardivitate și, după caz, repunerea în termen se soluționează în ședință de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanților citați legal nu împiedică examinarea cererilor.

(3) Dacă nu se dispune repunerea în termen și/sau se admite excepția de tardivitate, instanța de judecată respinge acțiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs.

(4) Instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii adoptate conform alin.(3), este în drept:

a) să respingă recursul și să mențină încheierea;

b) să admită recursul și să caseze integral încheierea, restituind cauza spre rejudecare.

(5) Dacă se dispune repunerea în termen și/sau excepția de tardivitate se respinge, instanța de judecată emite o încheiere motivată care poate fi atacată odată cu fondul și continuă examinarea cauzei.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

50. Cu referire la termenul de depunere a recursurilor, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 28 septembrie 2023. Copia deciziei integrale a instanței de apel a fost comunicată participanților la proces la 08 decembrie 2023 (Vol. III, f.d.96). Astfel, recursurile depuse la 06 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.III, f.d.102) și la 07 februarie 2024, sunt în termen.

51. Prin prisma art. 444 din Codul de procedură civilă examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat în lipsa participanților la proces, întrucât Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună invitarea acestora, din motiv că argumentele expuse în cererea de recurs au

fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite verificarea legalității hotărârilor atacate.

52. Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție considerând recursurile admisibile, urmează a le admite cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din motivele ce succed.

53. Având în vedere că în sistemul legislației procesuale naționale instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

54. Curtea Europeană a reiterat că efectul articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea *Perez v. Franța* [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, *Hirvisaari v. Finlanda*, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

55. De altfel, în cazul garanțiilor acordate de art. 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, include printre altele dreptul părților de a fi în mod real „auzite”, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Aceasta implică mai ales sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt. Obligația de motivare impune o apreciere întotdeauna atașată de natura cauzei, de circumstanțele acesteia, de probele prezentate. Motivarea unei hotărâri este înțeleasă ca o explicație inteligibilă a hotărârii luate, ceea ce nu înseamnă un răspuns exhaustiv tuturor argumentelor aduse de parte, dar nici ignorarea lor, însă un răspuns al argumentelor fundamentale, care sunt susceptibile, prin conținutul lor, să influențeze soluția.

56. Prin cererea de chemare în judecată depusă la 26 noiembrie 2019, S.A. „TERMOELECTRICA”, în interesele A.C.C. „NR. 51/69”, a depus cererea de chemare în judecată împotriva Stepanidei Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elenei Cicimarenco, solicitând încasarea, în mod solidar, a datoriei la consumul energiei termice în mărime de 39 964,80 de lei pentru perioada noiembrie 2011 - octombrie 2019 și încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 1 198, 94 de lei (Vol.I. f.d.3-4).

57. Ulterior, la 10 septembrie 2021, S.A. „TERMOELECTRICA”, în interesele A.C.C. „NR. 51/69”, a depus cererea de chemare în judecată împotriva Stepanidei Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elenei Cicimarenco, solicitând încasarea, în mod solidar, a datoriei la consumul energiei termice în mărime de 13 712, 76 de lei pentru perioada 01 noiembrie 2019 – 30 aprilie 2021 și încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 411,39 de lei (Vol.II, f.d.113-114).

58. Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 15 iunie 2022, a admis integral cererile de chemare în judecată depuse de S.A. „TERMOELECTRICA”, în interesele A.C.C. „NR.51/69”. A încasat, în mod solidar, de la Serghei Cicimarenco, Stepanida Cicimarenco și Elena Cicimarenco în beneficiul A.C.C. „NR.51/69” suma de 39 964,80 lei, cu titlu de datorie la plata pentru consumul energiei termice pentru perioada noiembrie 2011 - octombrie 2019. A încasat, în mod solidar, de la Serghei Cicimarenco, Stepanida Cicimarenco și Elena Cicimarenco în beneficiul ACC „NR.51/69” Chișinău suma de 13 712,76 de lei, cu titlu de datorie la plata pentru consumul energiei termice pentru perioada 1 noiembrie 2019 – 30 aprilie 2021. A încasat, în mod solidar de la Serghei Cicimarenco, Stepanida Cicimarenco și Elena Cicimarenco în beneficiul S.A. „TERMOELECTRICA” cheltuielile de judecată în sumă de 1 610,33 de lei, suportate pentru achitarea taxei de stat la înaintarea acțiunilor (Vol.II, f.d.181-182,190-196).

59. Instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, prin decizia din 28 septembrie 2023, a respins apelul declarat de avocatul Lilian Timotin, în numele și interesele lui Serghei Cicimarenco, Stepanidei Cicimarenco și Elenei Cicimarenco și a menținut hotărârea din 15 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (Vol.III, f.d.89-95). Or, instanța de apel a indicat că prin prisma prevederilor legale, obligațiunea de achitare a costului serviciilor prestate de energie termică urmează a fi pusă în sarcina proprietarilor/locatarilor apartamentului nr. xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău, Serghei Cicimarenco, Stepanida Cicimarenco și Elena Cicimarenco, care au neglijat obligațiile de plată, în pofida faptului că au fost înștiințați prin intermediul facturilor de plată despre riscul de a fi acționat în judecată în cazul neachitării plăților restante.

60. Din criticile aduse de către recurenți prin prisma art. 432 alin.(1) lit.a), e) din Codul de procedură civilă, rezultă că ultimii își exprimă dezacordul cu actele judecătorești emise deoarece în opinia lor o parte a acțiunii este în mod cert tardivă, având în vedere solicitarea sumelor pentru presupusul serviciu pentru perioada anilor 2011-2016, iar acțiunea a fost înaintată la 26 noiembrie 2019, cu încălcarea termenului de prescripție. La fel, au menționat că nu ar fi fost respectată procedura de înștiințare a pârâților/recurenți, fiind lipsiți de posibilitatea de a-și apăra poziția în prima instanță, precum și că au indicat acest aspect în instanța de apel, însă nici nu a fost examinat. La fel, concluziile instanțelor sunt întemeiate pe probe inexistente.

61. Instanța de recurs reiterează că esența litigiului conform ambelor cereri de chemare în judecată conexate pentru examinare într-un singur proces, prin încheierea din 14 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (Vol.II, f.d.108-109), vizează încasarea datoriei acumulate de către pârâții/recurenți pentru perioadele noiembrie 2011-octombrie 2019 și 01 noiembrie 2019 și 30 aprilie 2021 (Vol.I, f.d.3-4, Vol. II, f.d.113-114) pentru apartamentul nr. xxxxx din str. xxxxx, nr.xxxxx, mun. Chișinău, care aparțin cu drept de proprietate pârâților/recurenți conform extraselor din Registrul bunurilor imobile (Vol.I, f.d.13, Vol.II, f.d.123).

62. În context, având în vedere că recurenții/pârâți au pretins caracterul parțial tardiv al pretențiilor formulate față de acestea, inclusiv în recurs, iar termenul de prescripție este reperul inițial de la care se pornește la examinarea unor pretenții în special pecuniare, instanța de recurs notează că este de obligația instanțelor de judecată de a verifica acest aspect. În special, prevederile art. 267 alin.(1) din Codul civil în redacția până la 01 martie 2019, cât și art. 391 alin.(1) din Codul civil, în redacția din 01 martie 2019, citate supra, stabilesc termenul general de 3 ani pentru apărarea dreptului încălcat pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată.

63. La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că prima cerere de chemare în judecată a fost înaintată la 26 noiembrie 2019, fiind solicitată datoria la energia termică pentru perioada noiembrie 2011-octombrie 2019 (Vol.I, f.d. 3-4), iar prin cererea de chemare în judecată depusă la 10 septembrie 2021, a fost pretinsă datoria la energia termică pentru perioada 01 noiembrie 2019-30 aprilie 2021, pentru același loc de consum-apartamentul ce aparține pârâților/recurenți (Vol.II, 113-114).

64. Totodată, instanța de recurs notează că în cadrul procesului desfășurat în prima instanță, pârâta Stepanida Cicimarencu, reprezentată de avocatul Natalia Vladimirov, a depus la 08 februarie 2021 o cerere în temeiul art. 186¹ din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat, cu referire la prevederile art. 267, art.272 alin. (1), (2) din Codul civil, respingerea parțială a acțiunii ca fiind tardivă, și anume în partea încasării datoriei până la data de 26 noiembrie 2016 (Vol. I, f.d.187-188).

65. Aici urmează a fi punctat faptul că pârâții au invocat inițial termenul de prescripție în referința formulată la cererea de chemare în judecată, înregistrată la 03 ianuarie 2020, în care au specificat că reclamantul a solicitat achitarea sumei pentru energia termică pentru perioada noiembrie 2011-octombrie 2019, fiind omis termenul de prescripție. Iar în temeiul art.391 alin.(1) din Codul civil, pretențiile reclamantului nu pot depăși perioada octombrie 2016- octombrie 2019 (Vol.I, f.d.25-52).

66. Iar prin încheierea din 24 iunie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-au admis cererile pârâților privind ridicarea excepției de tardivitate și s-a respins ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție cererea de chemare în judecată înaintată de S.A. „TERMOELECTRICA”, în

interesele A.C.C. „NR.51/69” împotriva Stepanidei Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elenei Cicimarenco, în partea pretenției privind încasarea datoriei la plata pentru consumul energiei termice la locul de consum apartamentul nr. xxxxx, din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău, pentru perioada noiembrie 2011 - noiembrie 2016, în mărime de 21 216,93 de lei (Vol.II, f.d.53-58).

67. Însă prin decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul înaintat de S.A. „TERMOELECTRICA” și s-a casat încheierea din 24 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu restituirea cauzei pentru judecare în fond. Or, instanța de recurs, în esență, a reținut că excepția de tardivitate a fost invocată după faza de pregătire a cauzei (Vol.II, f.d.90-94). Totodată, un membru al completului de judecată a formulat opinie separată, optând pentru menținerea încheierii din 24 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, motivând că excepția de tardivitate a fost invocată la 03 ianuarie 2020 la depunerea referinței (Vol.II, f.d.90-97).

68. Iar după trimiterea cauzei spre rejudecare, prima instanță nu a mai revenit asupra termenului de prescripție invocat de pârâți în cererea lor. Prin urmare, aceasta a rămas fără niciun răspuns.

69. În această ordine de idei, în circumstanțele reliefate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că la rejudecarea cauzei urmează a fi verificat dacă pârâții/recurenți și-au realizat acest drept la etapa de pregătire a cauzei pentru dezbaterile judiciare sau ulterior, în condițiile în care prima mențiune a pârâților referitor la omiterea termenului de prescripție s-a efectuat în referință depusă la 03 ianuarie 2020, anume la pagina 5 a acesteia (Vol.I, f.d.25-52). Aici urmează a se nota termenul acordat prin încheierea din 28 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care cererea de chemare în judecată a fost acceptată spre examinare în procedura cererilor cu valoare redusă (Vol.I, f.d.17), potrivit pct.3 al acestei încheieri, pârâților li s-a acordat un termen de 30 de zile de la data comunicării încheierii pentru prezentarea referinței, răspunsului la pretențiile formulate, probele, alte revendicări, cereri și demersuri. Iar în pct. 7 s-a menționat că probele prezentate ulterior termenelor stabiliți pentru efectuarea actelor de procedură, vor fi considerate inadmisibile (Vol.I, f.d.17). Încheierea enunțată a fost comunicată pârâților la 12 decembrie 2019, conform avizelor de recepție (Vol.I, f.d.19-21), iar referința a fost depusă la 03 ianuarie 2020, în termenul acordat.

70. Prin încheierea din 13 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a dispus examinarea cauzei civile în procedură generală (Vol.I,f.d.143), or, inițial aceasta a fost acceptată în procedura cererilor cu valoare redusă. Conform încheierii din 13 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, ședința de pregătire a cauzei pentru dezbaterile

judiciare a fost numită pentru data de 12 mai 2020, ora 10:30 (Vol.II, f.d.143-144).

71. Prin încheierea din 17 iunie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, având în vedere starea de urgență pe teritoriul țării și instituirea regimului special, limitat de desfășurare a ședințelor, fiind examinate cauze civile fără părți și cauzele urgente, expirarea împuternicirilor judecătorului în procedura căruia se afla cauza urmată de numire acestuia până la atingerea plafonului de vârstă, ședința de judecată a fost stabilită pentru 19 octombrie 2020, ora 11:45, or, ședința din 12 mai 2020 nu a avut loc (Vol.II, f.d.152).

72. Ulterior ședința din 19 octombrie 2020, la cererea pârâtei Stepanida Cicimarenco, a fost amânată pentru 23 noiembrie 2020, fiind prima cerere de amânare (Vol.II, f.d.161-162), iar apoi a fost amânată pentru 19 ianuarie 2021 (Vol.II, f.d.173-174) și urmată de amânarea pentru 08 februarie 2021 (Vol.II, f.d.173-174). Aici urmează a fi remarcat că în partea introductivă a proceselor-verbale ale ședințelor de judecată din 19 octombrie 2020, din 23 noiembrie 2020, din 19 ianuarie 2021 rezultă că acestea sunt întocmite în ședința de pregătire a cauzei pentru dezbaterile judiciare. De altfel, aceeași mențiune este în partea introductivă a procesului-verbal al ședinței de judecată din 08 februarie 2021, când a și fost înaintată nemijlocit și expres cererea de aplicare a excepției de tardivitate (Vol.II, f.d.187-191).

73. În această ordine de idei, în situația în care la materialele cauzei există referința pârâților din 03 ianuarie 2020 în care invocă omiterea termenului de prescripție, precum și cererea formulată la 08 februarie 2021 în condițiile detaliate supra, instanța de apel a eludat să verifice dacă pârâții/recurenți au invocat prescripția în ședința de pregătire a cauzei pentru dezbaterile judiciare în conformitate cu art. 186¹ din Codul de procedură civilă sau au omis realizarea acestui drept în termenul stabilit de legiuitor.

74. Mai mult, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, iar în virtutea art. 27 alin.(1) din Codul de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

75. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că recurenții/pârâți au insistat asupra omiterii termenului de prescripție pe tot parcursul examinării cauzei în prima instanță, inclusiv după decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, precum și în instanța de apel, însă aceste cerințe au rămas fără niciun răspuns, atât în hotărârea din 15 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, precum și în decizia din 28 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

76. De asemenea, în primul rând, se atestă o inconsecvență în concluzia referitor la momentul formulării excepției de tardivitate de către pârâta Stepanida Cicimarencu raport cu prevederile art. 186¹ din Codul de procedură civilă. În concret, Curtea de Apel a reținut că excepția de tardivitate a fost depusă la 08 februarie 2021, însă faza de pregătire a cauzei pentru dezbaterile judiciare s-ar fi încheiat anterior, fără a fi reflectată o dată concretă, redând în context încheierea din 28 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a acceptat cererea de chemare în judecată în procedura cererilor cu valoare redusă cu expedierea copieii acțiunii pârâților și acordarea unui termen de 30 de zile de la comunicarea acesteia pentru prezentarea înscrisurilor anexate la referință. La fel, a indicat că prin încheierea din 13 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a fixat ședința de pregătire a cauzei pentru dezbaterile judiciare pentru 12 mai 2020, ora 10:30, iar la 19 octombrie 2020, Stepanida Cicimarencu a depus cerere de amânare prin intermediul cancelariei (Vol.II, f.d.93). Pornind de la aceste circumstanțe constatate, instanța de recurs relevă că concluzia precum că excepția de tardivitate a fost invocată de pârâți după consumarea fazei de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, este una eronată.

77. În al doilea rând, se impune a fi subliniat caracterul inechitabil al raționamentul instanțelor inferioare, care au ales să nu se mai expună asupra cererii privind aplicarea excepției de tardivitate, după transmiterea cauzei spre judecare de Curtea de Apel ca instanța de recurs. Chiar dacă ar fi avut un temei formal, nu poate fi opusă pârâților/recurenții nesoluționarea de către instanțele de judecată a excepției de tardivitate odată cu fondul cauzei, întrucât nu reflectă o conduită procesuală a acestuia dar o conduită exclusiv a instanței de fond. Așadar, pârâților/recurenți nu li se poate reproșa faptul că instanțele au omis să se pronunțe asupra excepției de tardivitate odată cu fondul, într-o etapă procesuală ulterioară momentului în care aceasta a fost legal ridicată.

78. În jurisprudența sa, Curtea Supremă de Justiție a tranșat că sarcinile de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare (art. 183 din Codul de procedură civilă) și actele privind pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare (art. 185 din Codul de procedură civilă) aparțin în principal instanțelor de judecată (a se vedea decizia nr. 2ra-727/24, §53). Această distorsiune a rolului instanței de fond, necorectată de către instanța de apel, subminează echilibrul procesual și încalcă dreptul la o apărare efectivă.

79. Un astfel de comportament este contrar prevederilor art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă care statuează că niciunei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistența a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare. La fel, o astfel de situație denotă că instanțele nu au întreprins măsurile necesare bunei desfășurări a procesului în sensul art. 9 alin. (2) din Codul de procedură civilă. De asemenea, a existat riscul afectării principiului nemijlocirii în dezbaterile judiciare, care la art. 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă

stipulează că instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

80. Drept urmare, instanța urmează a crea condiții egale părților în vederea apărării drepturilor și intereselor cu respectarea principiului contradictorialității, care este înglobat în dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO, care include și dreptul de acces la justiție.

81. De altfel, pentru a fi examinat fondul pretențiilor, inițial urmează a fi verificată respectarea termenului de prescripție la înaintarea acestora.

82. Instanța are obligația de a soluționa litigiul conform regulilor de drept aplicabile și prin toate mijloacele legale să prevină orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale.

83. Din perspectiva postulatelor legale, la examinarea cauzelor, instanțele urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

84. Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, adoptarea soluției la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, luând în considerare momentele conturate supra, ignorate anterior, precum și motivarea să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiecțiilor părții oponente pe marginea acțiunii formulate în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 din Codul de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

85. Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție admite recursurile declarate și casează integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

86. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art.444, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursurile declarate de Serghei Cicimarenco, Elena Cicimarenco și de Stepanida Cicimarenco, inclusiv prin intermediul avocatului Lilian Timotin.

Casează integral decizia din 28 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „TERMOELECTRICA”, în interesele Asociației de Coproprietari în Condominiu „NR.51/69”, împotriva Stepanidei Cicimarenco, Serghei Cicimarenco și Elenei Cicimarenco cu privire la încasarea datoriei pentru energia termică, cu trimiterea cauzei spre rejudecarea în Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat